

اصول‌گرایان امیدوار، اصلاح‌طلبان ناامید

احزاب پیروز در انتخابات مجلس

شهراد افشیری
نویسنده و روزنامه‌نگار
shahrad42@yahoo.com

از انتخابات اصلاح‌طلبان، اصول‌گرایان طرفدار دولت (۵+۶)، اصول‌گرایان منتقد دولت (طرفداران لاریجانی، قالیباف و رضایی) و حامیان دولت حضور دارند. با توجه به اینکه اصلاح‌طلبان بیشترین نامزدهای خود را به دلیل رد صلاحیت از دست داده‌اند، بنابراین امکان رقابت سنتی و همیشگی با رقیب خود را ندارند و از این حیث نمی‌توان بر دوقطبی بودن رقابت‌ها امیدوار بود. علاوه بر این، دلیل شدت اختلافات در بین این دو گروه و زایش طیف‌های جدید سیاسی، اصولاً رقابت مشخص و دوقطبی وجود نخواهد داشت. اما بین اصول‌گرایان خاص دولت (۵+۶) و اصول‌گرایان منتقد دولت نیز اگرچه به دلیل گسترده نبودن چتر جبهه متحد شکاف ایجاد شده و طرفداران لاریجانی، قالیباف و رضایی از فهرست ارایه شده راضی نیستند، با این حال به نظر نمی‌رسد رقابت اصلی بین این دو جریان صورت گیرد.

از آنجا که در طول دو سال گذشته طرفداران احمدی‌نژاد در هر انتخابات، گروهی را در حمایت از دولت سازماندهی کردند که همواره در مرکز ثقل توجه‌ها بوده، باید رقابت اصلی این دوره از انتخابات را بین طیف‌هایی دانست که به نوعی یا

خبری با ذکر این مطلب که بیش از ۷۰ درصد از کسانی که در این انتخابات ثبت‌نام کردند، تایید صلاحیت شده‌اند، گفت: از مجموع ۷۵۹۷ نامزد ثبت‌نام‌کننده ۳۱۰ نفر انصراف دادند، ۲۲۰۰ نفر احراز صلاحیت نشدند و ۵۶۹ نفر نیز به رد صلاحیت خود اعتراض نکردند.

همان‌طور که از قبل پیش‌بینی می‌شد، با معرفی داوطلبان نهایی انتخابات و بررسی وابستگی جناح آنها، مشخص است که امکان رقابت اصلاح‌طلبان در تمامی حوزه‌های رای‌گیری فراهم نیست و از هم‌اینک می‌توان بر موفقیت اصول‌گرایان در این انتخابات صحنه گذاشت. با این وجود در پاره‌ای از حوزه‌های رای‌گیری امکان پیروزی و کسب کرسی نمایندگی وجود دارد که این کرسی‌ها البته به تناسب بین اصلاح‌طلبان و حزب اعتماد ملی تقسیم خواهد شد.

پیش‌بینی نتایج انتخابات

اگر به گروه‌های شرکت‌کننده در انتخابات نگاه کنیم، تا حدی می‌توان به ترکیب غالب گروه پیروز پی برد. در این دوره

آشفته‌گی در آرایش انتخابات جناح‌ها و چندقطبی شدن رقابت‌ها، نتایج و پیش‌بینی انتخابات مجلس هشتم را کمی دشوار کرده است. در حالی که مسوولان اجرایی انتخابات تایید صلاحیت نامزدهای این دوره را نسبت به مجلس هفتم بیشتر دانسته‌اند، اصلاح‌طلبان از رد صلاحیت‌های گسترده نامزدهای خود به عنوان یکی از مهمترین موانع عمده سدره راه آنها برای کسب کرسی‌های مجلس یاد می‌کنند. هر چند اصول‌گرایان مانند رقیب خود با مشکل رد صلاحیت روبه‌رو نبودند، اما در این اردوگاه به دلیل تنوع طیف‌بندی و فراگیر شدن جبهه متحد، شکاف و انشقاق بزرگ‌ترین چالش انتخابات آنها محسوب می‌شود، در حالی که این چالش در بین اصلاح‌طلبان بحران رد صلاحیت‌هاست.

با وجود تمام فراز و نشیب‌های انتخاباتی که در مساله رد صلاحیت‌ها به وجود آمد، سرانجام اوایل اسفندماه با اظهار نظر شورای نگهبان پرونده این موضوع بسته شد و در نهایت از مجموع ۷۵۹۷ داوطلب شرکت در انتخابات مجلس هشتم، صلاحیت بیش از ۴۵۰۰ نفر تایید شد. کدخدایی، سخنگوی شورای نگهبان در یک نشست

چالش‌های اصلی اصلاح طلبان، ردصلاحیت‌ها و چالش‌های اصول‌گرایان شکاف‌های جناحی و نرسیدن به فهرست واحد است

اصول‌گرایان از بین رفت و شانس گروه‌های اصول‌گرا برای تسخیر مجلس هشتم افزایش یافت.

اگرچه بیان این جملات به معنای ناامیدی مطلق جناح اصلاح‌طلب نیست و این ائتلاف می‌تواند در چندین حوزه رای‌گیری موفقیت‌های قابل توجهی را از آن خود کند، با این وجود شانس موفقیت حزب اعتماد ملی بیشتر است. رییس اجرایی ستاد انتخابات این حزب گفت که در ۵۵ درصد کرسی‌های مجلس امکان رقابت داریم و برای فعالیت‌های تبلیغاتی خود در حوزه‌های مختلف در حال برنامه‌ریزی و ساماندهی هستیم.

اما سرنوشت نهایی انتخابات در دستان مردان و زنان اصول‌گراست که در نبود نامزدهای جناح رقیب چشم به کرسی‌های مجلس دوخته‌اند. اگرچه در این جناح نیز تنوع طیف‌بندی زیاد است و حامیان دولت و منتقدان دولت نقش تعیین‌کننده‌ای در سرنوشت انتخابات خواهند داشت، با این وجود برخی از کرسی‌های مجلس بین اصول‌گرایان ناراضی از تصمیمات جبهه متحد تقسیم می‌شود.

در نهایت باید اذعان کرد با توجه به نبود وحدت در جناح اصول‌گرا و اصلاح‌طلب می‌توان دایره رقابت‌ها را مبتنی بر سه یا چهار ضلع تصور کرد، یعنی همان اضلاع اصول‌گرایان منتقد دولت، اصول‌گرایان حامی دولت و اصلاح‌طلبان و حزب اعتماد ملی.

آنچه که مسلم است، این است که در این انتخابات موضع مردم و رای‌دهندگان نسبت به دولت مهم‌ترین نقش را ایفا می‌کند و مهم‌ترین موضوع این است که مبنای اصلی رقابت این دوره، نقد یا حمایت از دولت خواهد بود.

به نظر می‌رسد در چنین وضعیتی چیزی نزدیک به ۲۰۰ کرسی مجلس هشتم به جناح اصول‌گرا برسد و شواهد نشان می‌دهد که اصلاح‌طلبان در ۷۰ تا ۸۰ حوزه انتخاباتی امکان رقابت و موفقیت دارند، اما اینکه حامیان دولت یا منتقدان دولت کدام‌یک خبرساز خواهند شد، به زودی مشخص می‌شود.

درس نگرفتن از گذشته

اصلاح‌طلبان که به دلیل اختلافات درون گروهی چند سالی است که از عرصه‌ی قدرت کناره گرفتند، به جای عبرت گرفتن از گذشته و حل اختلافات خود بار دیگر بر طبل این اختلاف کوبیدند تا تنها استفاده‌کننده‌ی آن، جناح رقیب باشد. این جریان که به دلیل افراط و تفریط، برخی گروه‌های عضو قوای مجریه و مقننه را از دست داده‌اند، با رویکردی مثبت در انتخابات شوراها مقداری از اعتبار گذشته خود را به دست آوردند، اما باز در آستانه‌ی انتخابات مجلس هشتم از رسیدن به فهرست مشترک بازماندند تا تشکل‌های معترض مانند طیف‌های تازه تاسیس اصول‌گرایان، این جریان را مجدداً چند پاره کنند.

حزب اعتماد ملی بدون شک یکی از معترضان اصلی سیاست‌های اصلاح‌طلبان است که در آستانه‌ی انتخابات راه خود را از آنها جدا کرد تا فقط به چند کرسی از مجلس آینده اکتفا کند، اگرچه اختلاف این دو تشکل به انتخابات ریاست جمهوری دوره قبل بازمی‌گردد که برخی اصلاح‌طلبان حاضر به حمایت از کربوبی نشدند، اما ظاهراً این مسأله آنقدر آتش زیر خاکستر ماند تا به عنوان مشکل اصلی این حزب با اصلاح‌طلبان تبدیل شود.

الیاس حضرتی عضو شورای مرکزی حزب اعتماد ملی می‌گوید که این حزب در انتخابات مجلس با ائتلاف اصلاح‌طلبان ائتلاف نمی‌کند، اما حاضر است با طناب کربوبی به ته چاه برود.

وی معتقد است: این حزب برخلاف احزابی مانند کارگزاران یا مشارکت، نطفه‌اش براساس رانت قدرت بسته نشده و زمانی تشکیل شده که هیچ قدرت حکومتی نداشت و به صورت طبیعی شکل گرفت. حضرتی با آشکار کردن اختلافات این حزب با اصلاح‌طلبان می‌گوید: بین ما و مشارکت از اول اختلاف وجود داشت حتی اگر به لحاظ اشتراک با ۸۰ درصد دوستان اشتراک نظر داشته باشیم ما فهرست خود را می‌دهیم و در ائتلاف آنها شرکت نمی‌کنیم.

شدت اختلافات گروه‌های عضو ائتلاف اصلاح‌طلبان با یکدیگر به ویژه با حزب اعتماد ملی آنقدر افزایش یافته که بعید به نظر می‌رسد بتوانند تاثیر سرنوشت‌سازی بر نتایج انتخابات بگذارند، به ویژه آنکه بیشترین نامزدهای آنها رد صلاحیت شده‌اند و فقط در حزب کربوبی به دلیل رایزنی‌ها و چانه‌زنی‌های وی امکان رقابت نسبی نامزدها وجود دارد.

جمع‌بندی

همان‌طور که در این نوشتار اشاره شد، گروه‌های شرکت‌کننده در انتخابات مجلس با تمام قوا و سازماندهی منسجم از مدت‌ها قبل تلاش گسترده‌ای را برای حضور قدرتمندانه در این انتخابات آغاز کرده بودند که در نهایت با رد برخی از صلاحیت‌های نامزدهای انتخاباتی، عملاً امکان رقابت دوقطبی و سنتی همیشگی بین اصلاح‌طلبان و

حامی دولت هستند یا منتقد او. با این پیش‌فرض می‌توان امیدوار بود که حامیان دولت و منتقدان دولت از بیشترین شانس برای کسب کرسی‌های مجلس برخوردار باشند.

واکنش اصلاح‌طلبان

ائتلاف اصلاح‌طلبان در اعتراض به حذف نیروهای خود از صحنه و با نگرانی از روند اجرایی انتخابات در بیانیه‌ای اعلام کرد: "به‌رغم رد صلاحیت‌های گسترده نامزدهای این ائتلاف، در حوزه‌های اندکی که امکان رقابت فراهم است، شرکت می‌کنیم و از ملت می‌خواهیم که در مواقع حساس راه انحراف را بر منحرفان ببندند و برای رسیدن به وضعی مطلوب‌تر، نامزدهای پیشنهادی این ائتلاف را برگزینند تا مانع تشکیل مجلسی شوند که به زیان کشور است.

در بیانیه‌ی این ائتلاف همچنین آمده است: وضعیت کنونی به هیچ وجه در خور و شان ملت و نظام ما نیست. آنچه پیش آمده نشانه‌ی هراس عده‌ای از حضور آگاهانه و انتخابگر مردم در فضای آلوده و سالم و رقابتی است و این همان چیزی است که دشمنان انقلاب و اسلام می‌خواهند.

رد صلاحیت گسترده نیروهای مومن و کارآمد از صحنه‌ی رقابت‌ها امری است که هم با روح قانون اساسی و خواست تاریخی ملت مغایر است و هم برخلاف مصالح ملی در این موقعیت خطیر و حساس است. ما به عنوان ستاد ائتلاف اصلاح‌طلبان که خود را "یاران خانمی" می‌دانند، کوشیدیم با همه‌ی توان در ادای دینی که به جمهوری اسلامی و امام (ره) و سرنوشت ملت داریم، در انتخابات حاضر شویم، اما افسوس که تعداد زیادی از نیروهای دلسوز و دیندار ما رد صلاحیت شدند و ما مانده‌یم و حدود دو سوم کرسی انتخابات که در آن نامزدی برایمان باقی نمانده است."

شادی و بیم در اردوگاه اصول‌گرایان

اصول‌گرایان که با چالش رد صلاحیت‌ها مواجه نبودند، اینک در پی تضعیف رقیب دیرینه‌ی خود در شادمانی به سر می‌برند و چشم به صندلی‌های سبزرنگ مجلس دوخته‌اند تا به زودی بر آنها تکیه زنند. اما این شادمانی در عین حال با نگرانی و بیم همراه است، زیرا با شکاف و انشقاق در این جریان امکان شکست آرا وجود دارد. حتی در صورت پیروزی نیز نخواهند توانست برنامه‌های کامل خود را اجرا کنند.

تشکیل ائتلاف فراگیر اصول‌گرایان، اصول‌گرایان منتقد دولت، تاسیس جمعیت اصول‌گرایان مترقی به رهبری فلاحیان وزیر اسبق اطلاعات، از شکاف‌های عمده‌ای است که آینده این جریان را با اما و اگرهایی مواجه کرده است.

اگر تا چندنی پیش فقط محسن رضایی یا محمدباقر قالیباف منتقد سیاست‌های دولت بودند، امروز علی لاریجانی و علی فلاحیان نیز به این جرگه پیوسته‌اند تا ثابت شود که جبهه اصول‌گرایان برای رسیدن به قدرت و مسوولیت نباید از هر ابزاری استفاده کنند.